

**BOSHLANG'ICH TA'LIMDA INNOVATSION PEDAGOGIK
TEXNOLOGIYALARNING O'RNI**

Nasriddinova Durdona Alisherovna

Navoiy Innovatsiyalar Universiteti

Boshlang'ich ta'lim yo'nalishi 2-kurs talabasi

Ilmiy rahbar: Suvonova Lobar

Annotatsiya: Ushbu maqolada boshlang'ich ta'lim tizimida innovatsion pedagogik texnologiyalarning o'rni, ahamiyati va samaradorligi keng yoritilgan. Zamonaviy ta'lim jarayonida innovatsion yondashuvlardan foydalanish o'quvchilarning bilim olishga bo'lgan qiziqishini oshirish, mustaqil fikrlash ko'nikmalarini shakllantirish hamda ijodiy salohiyatini rivojlantirishda muhim omil sifatida qaraladi. Maqolada interfaol metodlar, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, o'yin texnologiyalari va shaxsga yo'naltirilgan ta'lim yondashuvlarining boshlang'ich sinflardagi qo'llanilishi tahlil qilinadi. Shuningdek, innovatsion pedagogik texnologiyalar yordamida dars jarayonini samarali tashkil etish, o'quvchilarning faolligini oshirish va ta'lim sifatini yaxshilash imkoniyatlari ko'rsatib berilgan. Boshlang'ich ta'limda innovatsiyalarni joriy etish orqali o'qituvchi va o'quvchi o'rtasidagi hamkorlik mustahkamlanishi, zamonaviy kompetensiyalarni shakllantirishga erishish mumkinligi asoslab beriladi.

Kalit so'zlar: innovatsion pedagogik texnologiyalar, boshlang'ich ta'lim, interfaol metodlar, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, ta'lim sifati, o'quv jarayoni, mustaqil fikrlash, ijodiy yondashuv, shaxsga yo'naltirilgan ta'lim, pedagogik innovatsiya.

Kirish:

Hozirgi globallashuv va raqamli taraqqiyot sharoitida ta'lim tizimini takomillashtirish, uning samaradorligini oshirish hamda zamon talablariga mos ravishda rivojlantirish dolzarb masalalardan biri hisoblanadi. Ayniqsa, boshlang'ich ta'lim bosqichi umumiy ta'lim tizimining poydevori bo'lib, aynan shu davrda

o'quvchilarning bilimga bo'lgan qiziqishi, tafakkuri, dunyoqarashi va o'quv faoliyatiga munosabati shakllanadi. Shu sababli boshlang'ich ta'lim jarayonini zamonaviy yondashuvlar asosida tashkil etish muhim ahamiyat kasb etadi. An'anaviy ta'lim usullari uzoq yillar davomida samarali bo'lib kelgan bo'lsa-da, bugungi kunda ular o'quvchilarning ehtiyojlari va zamonaviy jamiyat talablariga to'liq javob bera olmayapti. Chunki hozirgi avlod o'quvchilari axborotga boy muhitda ulg'aymoqda va ular faqat tayyor bilimni olish emas, balki mustaqil izlanish, tahlil qilish, xulosa chiqarish kabi ko'nikmalarga ega bo'lishi zarur. Shu jihatdan innovatsion pedagogik texnologiyalarni ta'lim jarayoniga joriy etish muhim vazifa sifatida namoyon bo'lmoqda. Innovatsion pedagogik texnologiyalar — bu ta'lim jarayonini samarali tashkil etishga qaratilgan yangi metodlar, vositalar va yondashuvlar majmuasidir. Ular o'quvchilarning faolligini oshirish, dars jarayonini qiziqarli va interfaol tarzda tashkil etish, har bir o'quvchining individual xususiyatlarini hisobga olish imkonini beradi. Ayniqsa, boshlang'ich sinflarda bu texnologiyalar o'yin elementlari, interfaol mashg'ulotlar va axborot texnologiyalaridan foydalanish orqali o'quvchilarning bilimlarni oson va samarali o'zlashtirishiga yordam beradi. Shuningdek, innovatsion yondashuvlar o'qituvchining rolini ham o'zgartiradi. Endilikda o'qituvchi faqat bilim beruvchi emas, balki o'quvchilarning bilim olish jarayonini tashkil etuvchi, yo'naltiruvchi va motivatsiya beruvchi shaxs sifatida namoyon bo'ladi.

Bu esa ta'lim jarayonida o'quvchi markazli yondashuvni kuchaytiradi hamda ta'lim sifatining oshishiga xizmat qiladi. Bugungi kunda boshlang'ich ta'limda innovatsion pedagogik texnologiyalarni qo'llash orqali o'quvchilarda mustaqil fikrlash, muammoli vaziyatlarni hal qilish, ijodiy yondashuv kabi kompetensiyalarni rivojlantirish imkoniyati kengaymoqda. Shu bilan birga, axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish o'quv jarayonini yanada samarali, qiziqarli va interaktiv qilishga xizmat qilmoqda. Mazkur maqolada boshlang'ich ta'limda innovatsion pedagogik texnologiyalarning o'rni, ularning afzalliklari hamda amaliy qo'llanilish imkoniyatlari keng tahlil qilinadi. Boshlang'ich ta'limda innovatsion pedagogik texnologiyalarni qo'llash ta'lim jarayonining sifatini

oshirishda muhim omillardan biri hisoblanadi. Ushbu texnologiyalar o'quvchilarning yosh va psixologik xususiyatlarini inobatga olgan holda bilim berish jarayonini tashkil etishga xizmat qiladi. Natijada o'quvchilar bilimni faqat qabul qiluvchi emas, balki faol ishtirokchi sifatida dars jarayoniga jalb etiladi. Bu esa ularning bilimlarni chuqurroq o'zlashtirishiga va mustaqil fikrlash ko'nikmalarining rivojlanishiga olib keladi. Innovatsion pedagogik texnologiyalar tarkibiga interfaol metodlar, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, muammoli ta'lim, loyiha asosida o'qitish, o'yin texnologiyalari va shaxsga yo'naltirilgan yondashuvlar kiradi. Interfaol metodlar orqali o'quvchilar o'rtasida hamkorlik muhiti yaratiladi, ular o'z fikrlarini erkin bayon qilish, bahs-munozaralarda qatnashish va jamoa bilan ishlash ko'nikmalarini egallaydi. Bunday metodlar o'quvchilarning ijtimoiy faolligini oshiradi hamda dars jarayonini jonlantiradi. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish boshlang'ich ta'limda alohida ahamiyatga ega. Kompyuter, planshet, multimedia vositalari, elektron darsliklar va taqdimotlar orqali berilgan ma'lumotlar o'quvchilar tomonidan tez va oson o'zlashtiriladi.

Vizual va audio materiallarning qo'llanilishi o'quvchilarning eslab qolish qobiliyatini kuchaytiradi, ularning darsga bo'lgan qiziqishini oshiradi. Shu bilan birga, raqamli texnologiyalar orqali individual ta'limni tashkil etish imkoniyati ham kengayadi. Boshlang'ich sinflarda o'yin texnologiyalaridan foydalanish ayniqsa samarali hisoblanadi. O'yin orqali ta'lim berish o'quvchilarning tabiiy ehtiyojlariga mos keladi, chunki bu yoshdagi bolalar o'yin orqali atrof-muhitni anglaydi. Didaktik o'yinlar yordamida murakkab mavzular ham sodda va tushunarli shaklda yetkaziladi. Bu esa o'quvchilarning darsga faol qatnashishini ta'minlaydi va ularni zerikishdan saqlaydi. Muammoli ta'lim texnologiyasi esa o'quvchilarda mustaqil fikrlashni rivojlantirishga xizmat qiladi. Bunda o'qituvchi tayyor bilimni bermaydi, balki o'quvchilarni muammoli vaziyatga duch keltirib, ularni yechim izlashga undaydi. Natijada o'quvchilar tahlil qilish, solishtirish, xulosa chiqarish kabi muhim ko'nikmalarni egallaydi. Bu esa ularning kelajakdagi bilim olish jarayonida muhim ahamiyat kasb etadi. Shaxsga yo'naltirilgan ta'lim texnologiyasi har bir o'quvchining individual xususiyatlarini hisobga olishga qaratilgan. Har bir bolaning

qobiliyati, qiziqishi va bilim darajasi turlicha bo'lgani sababli, o'qituvchi ularni individual yondashuv asosida o'qitishi zarur. Innovatsion texnologiyalar bu borada keng imkoniyatlar yaratadi, ya'ni differensial topshiriqlar, moslashtirilgan darslar va individual rivojlanish yo'nalishlarini belgilash orqali har bir o'quvchining salohiyatini ochib berish mumkin bo'ladi. Bundan tashqari, innovatsion pedagogik texnologiyalar o'qituvchining kasbiy mahoratini oshirishga ham xizmat qiladi. Zamonaviy texnologiyalarni qo'llash o'qituvchidan doimiy izlanish, yangiliklarga ochiqlik va kreativ yondashuvni talab etadi. Bu esa pedagogning o'z ustida ishlashiga, yangi bilim va ko'nikmalarni egallashiga olib keladi.

Ta'lim jarayonida innovatsion texnologiyalarni samarali qo'llash natijasida o'quvchilarning bilim darajasi oshadi, ularning darsga bo'lgan qiziqishi kuchayadi va ta'lim sifati yaxshilanadi. Eng muhimi, o'quvchilar hayotda zarur bo'lgan kompetensiyalarni egallab boradi. Shu sababli boshlang'ich ta'lim tizimida innovatsion pedagogik texnologiyalardan keng foydalanish zamon talabi hisoblanadi.

Xulosa:

Xulosa qilib aytganda, boshlang'ich ta'limda innovatsion pedagogik texnologiyalarni qo'llash ta'lim jarayonining samaradorligini oshirishda muhim o'rin tutadi. Ushbu texnologiyalar yordamida o'quvchilar bilimlarni chuqurroq o'zlashtiradi, mustaqil fikrlash, ijodiy yondashuv va muammoli vaziyatlarni hal qilish kabi ko'nikmalarga ega bo'ladi. Innovatsion yondashuvlar dars jarayonini qiziqarli, interfaol va samarali tashkil etish imkonini beradi. Natijada o'quvchilarning darsga bo'lgan qiziqishi ortadi, ularning faolligi kuchayadi va ta'lim sifati yaxshilanadi. Shu bilan birga, o'qituvchining roli ham zamonaviylashib, u ta'lim jarayonini boshqaruvchi va yo'naltiruvchi sifatida faoliyat yuritadi. Boshlang'ich ta'lim bosqichida innovatsion pedagogik texnologiyalarni keng joriy etish orqali kelajakda raqobatbardosh, bilimli va ijodkor avlodni shakllantirish mumkin. Shu bois, ta'lim tizimida zamonaviy texnologiyalarni qo'llash va ularni yanada rivojlantirish muhim vazifalardan biri bo'lib qoladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Yo‘ldoshev J., Usmonov S. *Pedagogik texnologiya asoslari*. – Toshkent: O‘qituvchi, 2014. – 156 b.
2. Tolipov O‘., Usmonboyeva M. *Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat*. – Toshkent: Innovatsiya, 2017. – 208 b.
3. Ishmuhamedov R., Abduqodirov A., Pardaev A. *Ta’limda innovatsion texnologiyalar*. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2016. – 192 b.
4. Azizxo‘jayeva N. *Pedagogik texnologiya va pedagogik mahorat*. – Toshkent: Nizomiy nomidagi TDPU nashriyoti, 2018. – 174 b.
5. Muslimov N. *Kasbiy ta’lim pedagogikasi*. – Toshkent: Fan, 2015. – 220 b.
6. O‘zbekiston Respublikasi “Ta’lim to‘g‘risida”gi Qonuni. – Toshkent, 2020.
7. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining ta’lim sohasiga oid qarorlari va farmonlari. – Toshkent, 2019–2023.

窗体顶端

窗体底端